

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

Qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari. Tit. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

Qui Matrimonium accusare possunt,
vel contra illud testificari.

TIT. XVIII.

SUPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchar. Buttr. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario aureo iuris Canon. & in speculo iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. tit. Decret. Ioan. de Londr. in breuiario sanctorum Canonum, Petrus de Rauenna in compendio iuris Canon. Martin. Mefnart. in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 560. Goffred. & Hostien. in summa huius tituli. Alex. Callan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barthol. Carthag. in expofit. tituli iuris Canon. Lancel. in infit. eiusdem iuris, Cafarel. in erotem. eiusdem iuris. Canif. in summa iur. Canon. nouiffime Ioan. Honor. lib. 4. summa. in Decret. omnes sub hoc tit.

SUMMARIVM.

- 1 Quando agitur de validitate Matrimonij, reo contumaciter absente possunt super impedimento Matrimonij recipi testes alias legitimi, & ad eorum dicta sententiam ferri.
- 2 Maritus præsumitur habitare cum uxore.
- 3 Citatio personalis non requiritur ubi quis malitiosè latitat.
- 4 Uxor debet sequi virum etiam quando vir culpa sua mittitur in exilium.
- 5 Uxor non tenetur sequi virum vagabundum longè peregrinantem.

CAP. Relatum. I. Alex. III.

- 1 Quando tractatur de validitate Matrimonij ob allegationem valentis probare, v. g. impedimentum cognationis, si maritus est absens, & cum omni diligentia requisitus, nequit inueniri, & manifestum est quod asseritur, aut apparent legitimi accusatores, & testes possunt illi recipi, & causa secundum Canones terminari. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canif. Cuiac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 107. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 596. remissive Ximen. in concord. p. 1.
- 2 Cum uxore permansit. Maritus enim præsumitur habitare cum uxore, vt per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 9. gloss. 1. n. 7. quem refert, & sequitur Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 27. num. 1. Malcard. de probat. concl. 1271. n. 1.
- 3 Postquam inuenis fueris, &c.] Notatur ad hoc, quòd eo casu, quo quis malitiosè latitat, non requiritur citatio personalis, vt Tiraq. d. §. 9. gloss. 2. n. 7. Couar. in cap. alma mater. p. 1. §. 9. n. 4. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 35. Menoch. remed. 8. recuper. n. 215. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 6. n. 3. & citandus tantum est conquirendus in sua domo ad hoc vt non repertus possit ad illam citari. Gutier. præf. lib. 1. q. 133. n. 6.
- 4 In gloss. Eximur. Notatur ad hoc, quòd uxor debet

sequi virum, etiam quando vir ob delictum mittitur in exilium, de quo vide Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 41. num. 12.

In ead. gloss. ibi, Nisi forte vagabundus discurreret. Notatur ad hoc, quòd uxor non tenetur sequi virum vagabundum, vel longè peregrinantem, vt per Tiraq. ad leges connubiales, gloss. 1. p. 1. n. 39. Perez ad lib. 4. Ordin. pag. 912. Menoch. de arbitr. casu 469. n. ult.

SUMMARIVM.

- 1 Accusatio, & testimonium in causa Matrimoniali personaliter, & non per literas fieri debent.
- 2 Testis per scripta testificari & proprium testimonium exponere non potest.
- 3 Confessio sacramentalis fieri non potest in scriptis.

CAP. A nobis. II. Clem. III.

ACCUSATIO, & testimonia in causa matrimoniali, in scripturis fieri non debent, sed personaliter, quia scriptura etiam si valeat quantum ad præsumptionem, tamen non valet quoad sententiam, nisi alia legitima adminicula suffragentur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canif. Cuiac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 597. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 11. c. 4.

Nihil voce propria, &c.] Notatur ad hoc, quòd testis per scripta testificari, & proprium testimonium exponere non potest, vt per Hippol. in l. de minore, §. plurimum. n. 2. ff. de quest. Alberic. de testib. p. 3. n. 31. Crot. eod. tract. num. 197. & 375. Aufser. de reprob. testium, n. 44. Sayr. in clauis Regia, lib. 12. c. 21. n. 2. Lanfranc. de testib. n. 5. Couar. variat. lib. 2. c. 13. n. 9. in prime. Rebuff. de reprob. testium, n. 541. cum seqq. Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 10. n. 24. & 25. pag. 514. Malcard. de probat. in proem. q. 5. n. 11. cum seqq. & concl. 460. n. 3. Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 80. n. 27. cum seqq. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 13. art. 4. Bernard. Graue ad practicum Camera Imper. lib. 1. concl. 110. confid. 3. n. 7. Franc. Viu. in commun. opin. lit. T. vers. testis non potest, Tiber. Decian. consil. 51. vol. 1. Anton. Scap. in tract. de iure non scripto, lib. 3. c. 51. sub rubr. de iuramento calumnie, latè Buccathon. de different. inter iudicia civilia, & crimina. different. 81. per tot. Quod adèd verum est, vt nec etiam depositio testis à se in scriptis redacta, & ad iudicem transmissa, quamvis talis testis prius in iudicio iurauerit, secundum Scap. citato loco, & Decian. d. consil. 51. n. 6. vers. quod talis testis; & hæc opinio verior est, licet alij contrariam partem tenentes existimauerint huiusmodi attestaciones testium in scriptis per testes redactas, & iudici missas valere ac sustineri, ex quorum numero sunt Bart. in l. Theopompus, ff. de dote præleg. n. 12. vers. quare an testis possit deponere, Alex. in l. legata inutiliter, n. 7. vers. item inducitur, ff. de legat. 1. & alij, quos referunt Malcard. conclus. 149. post n. 26. vers. contra supra dictam, Farin. d. q. 80. n. 28. nisi eorum resolutiones intelligamus, priuilegio, vel longa obseruantia sic dictante, iuxta not. per Gail. lib. 1. obseru. 101. m. 15. & 14. attestantem in Regno Boëmia, & Archiducatu Austrie, aliisque locis ex singulari priuilegio, & longa obseruantia receptum esse vt illustres, & nobiles personæ non cogantur accedere ad iudicè personaliter ad perhibendum testimonium, sed satis esse quòd per scripturam sub fide sua absque corporali iuramento deponat.

& depositionem obfignatum iudici examinis transmittant, quod etiam refert Farinac. in praxi crimin. q. 74. num. 58. & d. q. 80. n. 51. dicit nunquam vidisse testes quantumcunque nobiles, & integre fidei, & in iudiciis versatos in scriptis deponere. Quemadmodum etiam Confessio sacramentalis non potest fieri in scriptis, tum quia sigillum Confessionis periclitatur, tum etiam, quia tollitur erubescencia confitentis si propria peccata scripta confessori tradantur, gloss. verbo per scriptum, in c. quem pœnitet, de pœnit. dist. Gabr. in 4. dist. 17. q. 1. D. Thom. quod art. 10. Couar. d. n. 6. Bonac. de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. puncto 2. §. 2. n. 25. Soar. tom. 4. de pœnit. disp. 19. sect. 3. n. 15. vbi super hoc refert peculiarem Clement. VIII. declarationem, quam etiam adducit Quarant. in summa bullarum, verbo Confessio sacramentalis, vbi contraria opinio vti falsa, temeraria, & scandalosa damnata est, text. verò in cap. qualis 30. q. 5. dum ait in fine recipiendam esse pœnitentiam per scripturam, quicquid dicat ibi gloss. verbo per scripturam, procedit in pœnitentia exteriori, quæ in iudicio imponitur ad separationem thori, vt advertit Gabr. vbi supra.

S V M M A R I V M.

- 1 Consanguinei & parentes testificari possunt in causa matrimoniali super consanguinitate, & contractu.
- 2 Parentum testimonium in causa matrimoniali ad fauorem filiorum recipi potest.
- 3 Parentes recipi possunt in testes pro filiis in his, quæ melius per eos sciri præsumuntur, quam per alios.

CAP. Videtur. III.

- 1 IN causa Matrimonij coniungendi, vel disiungendi ad testificandum admittuntur parentes, quibus deficientibus, proximiores, scilicet in criminalibus, & contractibus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 597. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. de Matrimonio contra interdictum Ecclesie celebrato, c. 1.
- 2 Collige ex text. in causa matrimoniali parentum testimonium ad fauorem filiorum recipi posse, vt per Anch. hic notab. 4. Abb. notab. 1. Zab. notab. 3. & Præpos. n. 1. Ant. Gabr. commun. tit. de testib. conclus. 9. à princ. & conclus. 17. n. 16. Crott. de testibus, n. 113. Campeg. eod. tract. reg. 1. fallent. 3. Gregor. l. 1 §. verbo è mando, tit. 9. p. 4. Mascard. de probat. conclus. 1018. n. 14. cum seqq. & conclus. 1019. num. 8. & 23. & conclus. 1023. & conclus. 1031. n. 20. & conclus. 1148. num. 23. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 8. n. 8. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 54. n. 191. vbi n. 192. intelligit procedere cum aliis, quos ibi citat, quando agitur, & dubitatur de substantia Matrimonij propter affinitatem; scilicet si queratur an Matrimonium sit contractum, necne: quia tunc est latius distinguendum, & procedere text. in presenti, etiam in probatione cuiusque alius impedimenti Matrimonij, in quo militat eadem ratio, docet Gutier. de Matrim. c. 44. n. 87. cum seqq.
- 3 Quoniam unusquisque suam genealogiam, &c. Notatur ad hoc, quod parentes recipi possunt in testes pro filiis in his, quæ melius per eos sciri præsumuntur, quam per alios, vt per Gabr. d. tit. de testib. conclus. 17. n. 8. Farinac. d. q. 54. n. 194.

Et contractibus verum est. In quibus autem causis possit, vel non possit pater testimonium ferre in causis filiorum, dixi ad c. super eo 12. in gloss. sup. de testib., quibus addo Buccaron. de differ. inter iudicia civilia, & crimin. differ. 158.

S V M M A R I V M.

- 1 Desponsata inuita, sed postea sponte cognita, contra Matrimonium non auditur.
- 2 Testes in causa Matrimoniali debent esse praeclaræ famæ.
- 3 Matrimonium metu initum non ratificatur copula metu graui extorta.

CAP. Insuper. IV.

VELLA innubilis, quæ inuita contraxit, postea in iudicio sponte cognita si dicat se nunquam coeuisse, & hoc probet per testes præclaros famæ, & conuersatione, non est audienda, quia antequam cognoscere eum potuit, non reclamauit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 110. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 597. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. c. 3.

Fama, & conuersatione præclaras. Notatur ad hoc, quod testes in causa Matrimoniali debent esse præclaræ famæ, vt per Gregor. l. 1 §. gloss. 1. tit. 9. p. 4.

Copula carnali consensit. Intelligit spontaneè cum; in man. c. 22. n. 5. ad finem, Menoch. de præsumpt. lib. 3. pref. 4. num. 31. cum seqq. Petr. de Ledetina de Matrim. q. 4. art. 3. in fine, Henricq. in summa lib. 1. cap. 3. num. 7. Sanch. d. diff. 18. n. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonium accusans propter quæstionem repellitur.
- 2 Hominum malitiis non est indulgendum.
- 3 Malitiis hominum occurrendum.

CAP. Significante. V.
Innoc. III.

MATRIMONIUM accusans pro quæstione repellitur. Idem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 111. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 598. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. c. 2.

Cum igitur non sit malitiis hominum indulgendum. Hominum malitiis non esse indulgendum pluribus ad id citatis iuribus probat Elcob. de ratiocin. cap. 1. n. 3. illis enim est occurrendum, Flamin. de consuet. benefic. q. 32. n. 61. & nequaquam est via apertenda, Cæsar Argel. de contradit. legitimo q. 13. n. 90. Flamin. d. q. 35. n. 70.

SYMMA

S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonij ab accusatione repellitur, qui denuntiationis tempore tacuit, nisi denuntiationem probabilius ignorauit, vel iuret de nouo didicisse, & quod non obicit illam malitiosè.
- 2 Absens non præsuntur scire ea, quæ sunt in ciuitate.
- 3 Absentia non fit facti, non præsuntur, nisi probetur.
- 4 Vicinus egrotus graui morbo non præsuntur scire facta vicini, vel quæ publicè sunt in ciuitate.
- 5 Notitia eorum, quæ publicè, & solemniter sunt, præsuntur.
- 6 Ignorantiam alleganti incumbit onus probandi.
- 7 Impedimentum an possit iuramento probari, ostenditur.

C A P. Cùm in tua. VI. & fin.

Matrimonium iam factum accusans si in tempore denuntiationum non manifestauit, non est admittendus nisi eo tempore fuerit extra diocesim, vel non potuerit habere notitiam denuntiationis, v. g. si ex morbo non erat sanæ mentis, vel ita puer ut hoc non intelligeret, vel alia causa legitima fuerit impeditus, vel etiam si iuret quod ea postea didicit ab alijs qui sciverunt denuntiationes, & siluerunt, hic enim esset audiendus si etiam iuret quod hoc non procedit ex malicia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Canis. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissum Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 4. sub hoc tit. cap. vnic.

Extra Diocesim existeret.] Notatur ad hoc, quod absens non præsuntur scire ea, quæ facta sunt in ciuitate, vt per Boët. decis. 39. n. 17. Duen. reg. 125. lim. 2. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 36. gloss. 2. n. 57. Surd. decis. 246. n. 16. Sayr. in clau. Regia, lib. 3. c. 5. n. 5. Mascard. de probat. concl. 29. §. n. 7. vbi n. 12. resoluit absentiam cùm sit facti, non præsumi nisi probetur, nam absens præsuntur ignorare etiam ea, quæ publicè nota sunt. Roland. conf. 9. n. 44. lib. 1. Honded. conf. 55. num. 49. & 50. lib. 1. Card. Tusch. lit. I. concl. 18. n. 8. & concl. 22. n. 6. & lib. S. concl. 64. n. 8. Farin. fragm. crimin. p. 2. lit. I. n. 101. vbi n. 102. cum Card. Tusch. declarat, dummodo absentia sit longa, & remota & talis vt id, de quo queritur, verisimiliter ad notitiam absentis peruenire non potuerit, aliàs secus. Vnde ignorantiam crassam, & lupinam non excusare per hunc textum tenent Costa de facti scientia, & ignor. in sp. 81. n. 16. & alij, quos refert Farin. d. lit. I. n. 165.

Si nimia infirmitatis feruore, &c.] Notatur ad hoc, quod consanguineus, vel vicinus egrotus graui morbo non præsuntur scire facta vicini, vel consanguinei, aut ea, quæ sunt publicè in ciuitate, vt per Tiraq. in tract. de indic. in rebus exig. vers. 14. pag. 56. Mascard. d. concl. 29. §. n. 10. Surd. d. decis. 246. n. 16. Sebast. Medic. de casu fortuito, p. 1. q. n. 17. vers. tertio infirmus, Gabr. commun. tit. de præsumpt. concl. 6. n. 32. Card. Tusch. lit. C. concl. 741. n. 18. Ioan. Bapt. Costa de facti scientia, & ignor. disp. 73. à n. 7. Farin. d. lit. I. n. 196.

Quod denuntiationem publicè factam, &c.] Notatur ad hoc, quod præsuntur notitia eorum, quæ publicè & solemniter sunt, vt per Mascard. de probat. conclus. 1102. n. 6. quia publica vox, & fama inducit scientiam. Ioseph. Ludou. Perns. decis. 103. n. 12.

Alioquin cùm rationabiliter, &c.] Notatur ad hoc, quod ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, vt per Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 32. n. 4. Et cùm sit quid in animo consistens iuramento probatur, Menoch. de arbitr. casu 186. à n. 2. Mascard. de probat. conclus. 638. n. 1. & 2. & concl. 881. Seraph. de priuilegiis iuram. priuileg. 4. Mancin. de iur. effect. 103. num. 1. Card. Tusch. lit. I. concl. 24. n. 1. Bapt. Costa de facti scientia, & ignor. in sp. 84. n. 2. Farin. d. lit. I. n. 2. cum seqq.

Nisi propriè firmauerit iuramento.] Ergo impedimentum potest iuramento probari, contra text. in cap. ex literis, supr. de in integr. restit. & in cap. cupientes, §. quod si per viginti, & ibi gloss. verbo fides, de elect. lib. 6. de quorum iurium conciliatione agunt Menoch. de præsumpt. lib. 1. præs. 78. n. 10. & 11. & Alciat. eod. tract. reg. 3. præs. 16. n. 3. vers. sed tamen saluando, vbi dicit text. in presenti, loqui quando præsumptio illa oriens ex publico proclamare, & similibus est debiliior ea, quæ oritur ex iuramento: vel potest dici text. procedere vbi impedimentum per iuramentum non potest verosimiliter probari, text. verò in d. cap. ex literis, & in d. cap. cupientes, locum habere vbi impedimentum potest verosimiliter probari per testes, vel aliter legitime, quia tunc non admittitur iuramentum partis, ne recedamus à reg. cap. licet vniuersis, supr. de testibus.

In gloss. Iuramentum. Notatur ad hoc, quod aduersus præsumptionem scientiæ eorum, quæ publicè sunt, resistentem contra eum, qui præsens fuit, admittitur probatio per eius iuramentum, vt per Lap. alleg. 94. n. 5. Ozaic. decis. 71. n. 28. Menoch. d. præs. 78. num. 6.

De Diuortijs.

TIT. XIX.

VPER hanc rubr. scripserunt Zabari. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Durand. in breuiar. aureo iuris Canon. fol. 131. & in speculo iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. tit. Decret. fol. 168. Ioan. de Londis in breuiario sanctorum Canon. fol. 1-8. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Mart. Mesnart. in epitome Decret. Dana. Venat. in analysi method. iuris Pontif. à pag. 574. Goffr. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germ. in paratitulis ad quinque libros Decret. Lancel. in Instit. iuris Canon. Cafarel. in eror. eiusdem iuris, Canis. in sum. eiusdem, Barth. Carthag. in expos. tit. Decret. Typæ. in analytica postremi iuris Eccles. enarrat. nouissimè Ioan. Honor. lib. 4. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

De materia huius tit. vide latissimè Sanch. de matr. lib. 10. Bonac. eod. tract. q. 4. punct. 5. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 143. §. separatio.

S V M M A R I V M.

- 1 Homicidium necessarium non priuat spe coniugij, sed machinatio in mortem coniugis sic.
- 2 Mulier insidiatrix in mortem viri punitur poena amissionis coniugij, etiamsi insidia effectum non sint consecuta.
- 3 Factum narratur cuiusdam mulieris insidiantis mortem viro suo.

Cap.